

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perustulokokeilusta sekä tuloverolain 92 §:n ja ennakkoperintälain 17 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perustulokokeilusta sekä tuloverolain 92 §:n ja ennakkoperintälain 17 §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 215/2016 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta (StVM 42/2016 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

perustulokokeilusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on toteuttaa perustulokokeilu vuosina 2017 ja 2018.
Perustulokokeilun tarkoituksena on saada tietoa perustulon vaikutuksista kokeiluun osallistuvien henkilöiden työmarkkinakäyttäytymiseen sekä selvittää perustulon muita vaikutuksia.

2 §

Toimeenpano

Perustulokokeilun toimeenpanoa johtaa ja ohjaa ylimpänä viranomaisena sosiaali- ja terveysministeriö.

Tämän lain toimeenpanosta vastaa Kansaneläkelaitos.

Eduskunnan vastaus EV 243/2016 vp

3 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan perustulokokeilun toimeenpanoon ja perustulokokeilun kohdejoukkoon valittuihin Suomessa asuviin henkilöihin. Suomessa asuminen ratkaistaan asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) 3, 3 a ja 4 §:n mukaan.

4 §

Perustulokokeilun kohdejoukko

Perustulokokeilun kohdejoukkoon kuuluvat henkilöt:

- 1) jotka ovat 25—58-vuotiaita 1 päivänä joulukuuta 2016; ja
- 2) joille Kansaneläkelaitos on maksanut vuoden 2016 marraskuussa työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea ja etuuden maksaminen ei ole perustunut lomautukseen.

Perustulokokeilun kohdejoukkoon ei kuitenkaan kuulu henkilö:

- 1) joka saa lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukaista kotihoidon tukea;
- 2) joka saa kansaneläkelain (568/2007), takuueläkkeestä annetun lain (703/2010), työntekijän eläkelain (395/2006), julkisten alojen eläkelain (81/2016), maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006), yrittäjän eläkelain (1272/2006), merimieseläkelain (1290/2006), Suomen Pankin eläkesäännön, ortodoksisesta kirkosta annetun lain (985/2006), kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annetun lain (329/1967), kansanedustajan perhe-eläkkeestä annetun lain (107/1990), valtioneuvoston jäsenten oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annetun lain (870/1977) mukaista tai muuta työ- tai virkasuhteeseen, yrittäjätoimintaan tai luottamustehtävään perustuvaa eläkettä tai perhe-eläkettä;
- 3) joka saa työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015), maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015), sotilastapaturmalain (1211/1990), tapaturmavakuutuslain (608/1948), maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) tai urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain (276/2009) mukaista perhe-eläkettä taikka tapaturmavakuutuslain mukaista huoltoeläkettä;
- 4) joka saa sotilasvammalain (404/1948) mukaista huoltoeläkettä;
- 5) joka saa liikennevakuutuslain (460/2016), potilasvahinkolain (585/1986) tai rikosvahinkolain (1204/2005) mukaista korvausta elatuksen menetyksestä;
- 6) joka saa maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) tai maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) mukaista luopumistukea;
- 7) jonka kotikuntalain (201/1994) mukaan määräytyvä kotikunta Suomessa sijaitsee Ahvenanmaan maakunnassa;
- 8) jolle on määrätty holhoustoimesta annetussa laissa (442/1999) tarkoitettu edunvalvoja tai jonka antama edunvalvontavaltuus on vahvistettu ennen kokeilun alkamista edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain (648/2007) 24 §:n mukaisesti;
- 9) joka ei tosiasiallisesti asu Suomessa;
- 10) johon sovelletaan työskentelyn perusteella vieraan valtion sosiaaliturvalainsäädäntöä;

Eduskunnan vastaus EV 243/2016 vp

11) jonka työttömyysturvan peruspäiväraha tai työmarkkinatuki on maksettu marraskuussa 2016 työttömyysturvalain 11 luvun 9 §:n 1 momentin mukaisesti kunnan toimielimelle erityisen painavan syyn perusteella.

5 §

Perustulokokeilun kokeilu- ja verrokkiryhmä

Kansaneläkelaitos poimii edellä 4 §:ssä tarkoitetusta kohdejoukosta satunnaisotannalla 2 000 henkilöä, joille maksetaan perustuloa (*kokeiluryhmä*). Satunnaisotanta suoritetaan siten, että jokaisella kohdejoukkoon kuuluvalla on yhdenvertainen mahdollisuus tulla valituksi kokeiluryhmään. Kansaneläkelaitoksen on julkistettava poimintaan käytettävät ohjelmointikomennot ennen kokeilun alkamista.

Ne kohdejoukkoon kuuluvat, jotka eivät kuulu kokeiluryhmään, muodostavat verrokkiryhmän.

Kansaneläkelaitos ilmoittaa kokeiluryhmään poimituille perustulokokeiluun osallistumisesta, kun poiminta kokeiluun osallistuvista henkilöistä on tehty ja tämä laki on vahvistettu. Kansaneläkelaitos ilmoittaa kokeiluryhmään poimitujen nimet ja henkilötunnukset Verohallinnolle ja kunnille. Kansaneläkelaitoksella on oikeus ilmoittaa tiedot salassapitosäynnösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä.

6 §

Perustulon määrä ja maksaminen

Perustulon määrä on 560 euroa kalenterikuukaudessa. Jos perustuloa maksetaan kalenterikuukautta lyhyemmältä ajalta, perustulon määrä on 18,67 euroa kalenteripäivältä.

Perustulo maksetaan kunkin kuukauden toisena pankkipäivänä perustulon saajan ilmoittamalle Euroopan unionissa sijaitsevalle tilille.

Tammikuun 2017 perustulo maksetaan kuitenkin 9 päivänä tammikuuta 2017.

7 §

Perustulon periminen muista etuuksista

Kansaneläkelaitos perii maksamansa perustulon määrän perustulon saajalle samalta ajalta maksettavasta:

1) työttömyysturvalain mukaisesta työttömyysetuudesta;

2) sairausvakuutuslaissa (1224/2004) tarkoitetusta sairauspäivärahasta, osasairauspäivärahasta, vanhempainpäivärahasta ja erityishoitorahasta, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetussa laissa (566/2005) tarkoitetusta kuntoutusrahasta sekä tartuntatautilain (583/1986) 27 §:ssä tarkoitetusta päivärahasta ja ansionmenetykskorvauksesta.

Työttömyyskassan ja sairausvakuutuslaissa tarkoitetun työpaikkakassan on maksettava perustulon määrää vastaava osuus maksamastaan etuudesta Kansaneläkelaitokselle, jos Kansaneläkelaitos on tehnyt perustulon perintää koskevan ilmoituksen työttömyyskassalle ja työpaikkakassalle.

Eduskunnan vastaus EV 243/2016 vp

8 §

Perustulon vaikutus muihin etuuksiin

Yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) mukaista asumistukea myönnettäessä perustulon määrän katsotaan olevan aina vähintään työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettun peruspäivärahan suuruinen.

9 §

Estävät sosiaaliuudet

Perustuloon ei ole oikeutta henkilöllä, joka saa:

1) kansaneläkelain, takuueläkkeestä annetun lain, työntekijän eläkelain, julkisten alojen eläkelain, maatalousyrittäjän eläkelain, yrittäjän eläkelain, merimieseläkelain, Suomen Pankin eläkesäännön, ortodoksisesta kirkosta annetun lain, kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annetun lain, kansanedustajan perhe-eläkkeestä annetun lain tai valtioneuvoston jäsenten oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annetun lain mukaista tai muuta työ- tai virkasuhteeseen, yrittäjätoimintaan tai luottamustehtävään perustuvaa eläkettä;

2) sotilasvammalain mukaista päivärahaa, elinkorkoa, täydennyskorkoa tai huoltoeläkettä;

3) liikennevakuutuslain, potilasvahinkolain tai rikosvahinkolain mukaista korvausta elatuksen menetyksestä;

4) maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain tai maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain mukaista luopumistukea;

5) työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen lakien taikka eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaista kuntoutusrahaa; tai

6) aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaista aikuiskoulutustukea tai opintotukilain (65/1994) mukaista opintorahaa tai asumislisää;

7) työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai sotilastapaturmalain mukaista ansionmenetykskorvausta tai perhe-eläkettä, tapaturmavakuutuslain tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaista päivärahaa, tapaturmaeläkettä tai perhe-eläkettä, tapaturmavakuutuslain mukaista elinkorkoa tai huoltoeläkettä taikka tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) mukaista päivärahaa tai tapaturmaeläkettä;

8) urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain mukaista tapaturmaeläkettä tai perhe-eläkettä;

9) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukaista kotihoidon tukea;

10) 1—9 kohdassa mainittua etuutta vastaavaa ulkomailta maksettavaa etuutta.

10 §

Muut rajoitukset

Perustuloon ei ole oikeutta henkilöllä:

1) joka on ollut yhdenjaksoisesti vähintään 90 päivää sairaala- tai muussa tähän verrattavassa laitoshoidossa;

Eduskunnan vastaus EV 243/2016 vp

- 2) joka on suorittamassa asevelvollisuutta tai siviilipalvelusta;
- 3) joka on suorittamassa vankeusrangaistusta;
- 4) johon sovelletaan työskentelyn perusteella vieraan valtion sosiaaliturvalainsäädäntöä;
- 5) joka oleskelee ulkomailla lukuun ottamatta satunnaista, enintään 30 päivää kestävästä ulkomaan matkaa;
- 6) jolle on määrätty holhustoimesta annetun lain mukainen edunvalvoja;
- 7) jonka työttömyysetuus maksetaan työttömyysturvalain 11 luvun 9 §:n 1 momentin mukaisesti kunnan toimielimelle.

Perustuloa maksetaan kuitenkin sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana oikeus perustuloon on päättynyt 1 momentissa mainitusta syystä.

11 §

Perustulon hakeminen

Kansaneläkelaitos maksaa perustulon ilman hakemusta kokeiluryhmään kuuluville henkilöille, jotka saavat työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa perustulokokeilun alkaessa.

Jos perustulon maksaminen estyy kokeilun aikana 9 tai 10 §:ssä tarkoitetusta syystä, henkilön on haettava perustuloa kirjallisesti Kansaneläkelaitokselta kun oikeus perustuloon alkaa uudelleen.

12 §

Velvollisuus tietojen antamiseen

Perustulon hakijan ja saajan on ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle 9 §:ssä tarkoitetun etuuden hakemisesta tai saamisesta sekä 10 §:ssä tarkoitetusta seikasta, joka estää perustulon maksamisen.

Perustulon hakijan ja saajan on ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle, jos hän on hakenut tai jos hän saa 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua etuutta 7 §:n 2 momentissa tarkoitettulta työttömyyskassalta tai työpaikkakassalta.

Perustulon hakijan ja saajan on annettava Kansaneläkelaitokselle myös muut hakemuksen ratkaisemiseksi ja perustulon maksamiseksi välttämättömät tiedot.

13 §

Tietojen saaminen ja luovuttaminen

Tämän lain mukaisten tietojen saamiseen ja luovuttamiseen sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 13 luvun 1 ja 4—8 §:ssä säädetään Kansaneläkelaitoksen oikeudesta saada ja luovuttaa työttömyysetuutta koskevia tietoja.

Eduskunnan vastaus EV 243/2016 vp

14 §

Perustuloa koskeva päätös

Kansaneläkelaitos antaa perustulon myöntämistä, epäämistä, lakkauttamista ja takaisinperintää koskevassa asiassa perustulokokeilussa olevalle kirjallisen päätöksen.

Päätöksen tiedoksi antamisesta säädetään Kansaneläkelaitoksesta annetussa laissa (731/2001).

15 §

Perustulon takaisinperintä, kuittaaminen ja saatavan vanhentuminen

Perustulon takaisinperintään, kuittaamiseen ja saatavan vanhenemiseen sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 11 luvun 10, 13, 14 ja 15 a §:ssä säädetään työttömyysetuudesta.

16 §

Muutoksenhaku, itseoikaisu, asiavirheen korjaaminen ja lainvoimaisen päätöksen oikaisu ja poistaminen

Perustuloa koskevan päätöksen muutoksenhakuun, itseoikaisuun, asiavirheen korjaamiseen ja lainvoimaisen päätöksen oikaisuun ja poistamiseen sovelletaan, mitä sairausvakuutuslain 17 luvun 1—3, 3 a, 4 ja 5 §:ssä säädetään.

17 §

Asian uudelleen ratkaiseminen estävän etuuden myöntämisen johdosta

Jos perustulon saajalle on takautuvasti myönnetty 9 §:ssä tarkoitettu perustulon maksamisen estävä etuus, Kansaneläkelaitos voi ilman asianosaisten suostumusta asianosaista kuultuaan ratkaista perustuloa koskevan asian uudelleen.

18 §

Perustulokokeilurekisteri

Perustulokokeilun kokeiluryhmässä ja verrokkiryhmässä mukana olevien henkilöiden tiedot tallennetaan Kansaneläkelaitoksen perustulokokeilurekisteriin. Rekisteriin kerättyjä tietoja saa käyttää vain perustulokokeilun hallinnoinnissa, tilastoinnissa ja kokeilua koskevissa tutkimuksissa. Rekisterin tietoja saa yhdistää Kansaneläkelaitoksen ja myös muiden viranomaisten rekistereiden tietoihin perustulon vaikutuksia tutkittaessa.

Perustulokokeilurekisteriin saadaan kerätä ja tallentaa kokeiluryhmään kuuluvista seuraava tiedot:

- 1) nimi;
- 2) henkilötunnus;
- 3) tieto 4 §:n 2 kohdassa tarkoitettusta etuudesta;

Eduskunnan vastaus EV 243/2016 vp

4) tiedot maksetusta perustulosta, sen ajallisesta kohdentumisesta ja maksupäivistä;

5) tiedot annetuista päätöksistä.

Perustulorekisteriin saadaan kerätä ja tallentaa verrokkiryhmään kuuluvista edellä 2 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetut tiedot.

Henkilötietojen säilytysaika ja rekisteröityjen oikeusturva määräytyvät henkilötietolain (523/1999) nojalla.

19 §

Kokeilun seuranta ja arviointi

Kansaneläkelaitos seuraa kokeilun toteutumista sekä raportoi kokeilusta valtioneuvostolle ja eduskunnalle. Kokeilusta laaditaan sen päätyttyä arviointi, joka toimitetaan valtioneuvostolle ja eduskunnalle.

Kansaneläkelaitoksella ja 1 momentissa tarkoitettulla kokeilun arvioinnin toteuttajalla on oikeus saada maksutta sekä salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä 1 momentissa tarkoitettua seurantaa ja arviointia varten välttämättömät tiedot:

- 1) valtion ja kunnan viranomaiselta sekä muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä;
- 2) Eläketurvakeskukselta ja työttömyyskassalta.

20 §

Perustulon ulosmittaus- ja siirtämiskielto

Perustuloa ei saa ulosmitata.

Sopimus, joka tarkoittaa perustulon siirtämistä toiselle, on mitätön.

21 §

Työttömyysturvalain mukaisen työssäolovelvoitteen voimassaolo

Jos perustulon saajalle on asetettu perustulokokeilun aikana työttömyysturvalain 2 a luvun 14 §:n 1 momentissa tarkoitettu työssäolovelvoite, se on voimassa enintään 31 päivään joulukuuta 2018.

22 §

Rahoitus

Perustulo rahoitetaan valtion varoista.

23 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2018.

Eduskunnan vastaus EV 243/2016 vp

Tätä lakia sovelletaan vuosina 2017 ja 2018 toteutettavaan perustulokokeiluun.

Laki

tuloverolain 92 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään tuloverolain (1535/1992) 92 §:ään siitä lailla 946/2008 kumotun 18 kohdan tilalle väliaikaisesti uusi 18 kohta seuraavasti:

92 §

Verovapaat sosiaalietuudet

Veronalaista tuloa eivät ole:

-----
18) perustulokokeilusta annetussa laissa (/) tarkoitettu perustulo;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2018.

Laki

ennakkoperintälain 17 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään ennakkoperintälain (1118/1999) 17 §:ään väliaikaisesti uusi 2 momentti seuraavasti:

17 §

Ennakonpidätyksen korottaminen suorituksen saajan vaatimuksesta

-----
Edellä 1 momentissa säädettyä ei sovelleta toimitettaessa ennakonpidätystä perustulokokeilusta annetun lain (/) 5 §:ssä tarkoitettuun kokeilyryhmään kuuluvalle henkilölle maksettavasta:
1) työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisesta työttömyysetuudesta;

Eduskunnan vastaus EV 243/2016 vp

2) sairausvakuutuslaissa tarkoitetusta sairauspäivärahasta, osasairauspäivärahasta, vanhempainpäivärahasta ja erityishoitorahasta, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetussa laissa (566/2005) tarkoitetusta kuntoutusrahasta sekä tartuntatautilain (583/1986) 27 §:ssä tarkoitetusta päivärahasta ja ansionmenetykskorvauksesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2018.

Helsingissä 20.12.2016

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri